

***Jeg ser* (2006)** **Laila Kongevold**

De sirkelrunde regndråpene er spredt ut på vindusflaten, men noen av dråpene danner et mønster som vekker nysgjerrigheten. I Kongevolds *There must be an Angel* (1998), tar det tid å innse at dråpemønsteret tilsvarer punkter i blindeskrift. Meldingen som finnes kamuflert blant regndråpene kan kun sees og er derfor utilgjengelig for de som til vanlig er ekspertene på det taktile braille-alfabetet. Punktskriften som er utviklet for å kunne leses med fingertuppfølelsen.

Laila Kongevold (f. 1970) har, etter dette første kunstverket, i løpet av sin kunstnerkarriere skapt en serie minimalistiske kunstinstallasjoner som hun har kategorisert som *Braille works*. Inn i denne rekken av punktskriftarbeid finner vi Kongevolds *Jeg ser*, som består av fire stedsspesifikke installasjoner, plassert langs den sentrale øst-vest gangveien på Universitet i Stavanger. Løsningene Kongevold her har valgt skiller seg fra de øvrige blindeskriftarbeidene hennes på et vesentlig område.

Fellesnevneren for *Braille works*-serien har vært at Kongevold fremstiller tekstens opphøyde punkter i et materiale som går i oppløsning eller raser sammen dersom punktene berøres. Kunstneren har sirlig bygget opp nøyaktig like små pulverhalvkuler av blant annet melis, mel, kaffe og gurkemeie for å skrive i blindeskrift, slik som med vandrdråpene. Derimot har hun til *Jeg ser*, valgt håndfaste materialer som spesielt utfordrer synssansen. I *Jeg ser*-installasjonen på gangbroen i Hagbard Lines hus, er blindeskriptpunktene i tennisballstørrelse laget som konvekse linser av oransjefarget glass. I vannbassenget utenfor Arne Rettedals hus dukker punktene opp av vannoverflaten som badeballstore halvkuler av svart porselen. Videre vestover gangstien finnes en speilvegg med et filter av oransjefarget glass. Ut av veggen bobler de fargeglødende glasspunktene, som halvkuler i håndballstørrelse. Til sist har Kongevold plassert to rektangulære stålbenker i hvert sitt hjørne på Universitetets flagghøyde. Begge de blankpolerte stålbenkene har en blindeskriptlinje diskret utformet som små konvekse stålforhøyninger på størrelse med klinkekuler. I alle de

fire installasjonene har den skjøre temporaliteten blitt byttet ut med permanente og bestandige materialer som kan berøres. Men foruten de to linjene på benkene er teksten fremdeles nærmest umulig å tolke for den blinde alene.

De som ser blindeskriften har muligheten til å tyde den ved å hjelp av braille-alfabetet, men punktskriftens størrelse og plassering skaper ekstra utfordringer. Et lite skilt på bassengkanten ved inngangen til Arne Rettedals hus forteller at Kongevolds blindeskrift inneholder tekstutdrag fra diktet *Jeg ser* av Sigbjørn Obstfelder. Kongevold har, via tittelen på kunstinstallasjonene, gitt oss nøkkelen, som en invitasjon til selv å finne ut mer.

Diktet *Jeg ser* er blant Sigbjørn Obstfelders (1866–1900) mest kjente dikt, og det ble utgitt i 1893, samme år som Edvard Munch malte sitt berømte *Skrik*. Det moderne menneskets fremmedfølelse problematiseres i begge disse symbolistiske verkene. I diktet observerer og undrer jeg-personen seg over det han ser og føler, i spennet fra å befinne seg på en klode i verdensrommet, til å merke en regndråpe som treffer hans hud eller øye. Han observerer solnedgangen og en værendring som er i anmarsj. I tillegg skildres den paradoksale opplevelsen av å være alene midt i folkemengden.

Obstfelder var fra Stavanger, men reiste i 1890-årene rundt i de store byene i Europa. I et av kunstneren Christian Krohgs reisebrevⁱ fra Amsterdam, røper Krohg at Obstfelder ville unngå kjentfolk der i storbyen. Dersom Obstfelder måtte kommunisere med noen, risikerte han kanskje at utenforskapsfølelsen og fremmedgjøringsfenomenet som han utforsket, ville slippe taket.

Kongevolds braille-arbeid kan på lignende vis leses som en utforskning av opplevelsen av kommunikasjonsbrudd sammenholdt med vårt ønske om å forstå. Kongevold legger i *Jeg ser* hinder i veien for kommunikasjon. Vi må ta oss tid til å forstå tegn i et språk som vi ikke har lært. I tillegg kan flere dimensjoner av Obstfelders dikt *Jeg ser* spores i Kongevolds *Jeg ser*-installasjoner. Oransje er den eneste valgte fargen i installasjonene og denne peker mot solnedgangen i diktet.

Materialvalgene har gitt de fire installasjonene evnen til å reflektere, speile og fordreie omgivelsene på forskjellig vis. Den oransje glassveggen speiler og farger, mens de konvekse glasslinsene snur alt på hodet. I tillegg skimtes det inni noen av linsene på speilveggen et nytt sett med underlige tegn, som kan minne om helleristningssymboler. Den blanke overflaten både på stålbenkene, vannoverflaten og på porselensklodene i bassenget, kan gi en tydelig speiling av himmelen. Skyenes endringer i form og farge kan også leses som tegn som kommuniserer været som er i anløp. På samme vis bruker Obstfelder skyenes værtegn som symbol til å bygge opp en fortettet stemning i diktet *Jeg ser*. I begge tilfeller gjenspeiles dermed også den kontinuerlige forandringen i våre omgivelser.

Kongevolds *Jeg ser*-installasjoner ved Universitetet i Stavanger skiller seg fra de øvrige punktskriftarbeidene ved materialvalget. Både glass, porselen og stål er taktile, robuste og motstandsdyktige mot ytre påvirkning. Det viktigste er kanskje allikevel de valgte materialenes egenskaper i form av evnen til speiling og refleksjon av forandringene i forholdet mellom ulike bestanddeler i omgivelsene, og oss selv i dette sett utenfra. På det viset har Kongevold også i *Jeg ser* pekt mot utfordringene som ligger i å kommunisere noe som kan oppleves som uforståelig. Installasjonenes plassering styrker aksene som knytter sammen Universitetets fakulteter. Fakulteter som på tross av samme språk kommuniserer med ulike begreper og terminologi. *Jeg ser*-installasjonenes stumme språk kan åpne opp for å se sammen på nye måter. *Jeg ser* viser.

Tekst: Arnhild Sunnanå

ⁱ Krohg, Christian. *Smaa dagsreiser*, 1897, s. 33. Kristiania: H. Aschehoug & Co.s Forlag